

P.O. 640
1948

KGL. FINANSDEPT
Ink. d. 17 DEC. 1948

20

RIKSRÄKENINGSVERKET
1949 28/2
och konstl. utl.

Ink. till Kommunik-Dept
d. 16 DEC. 1948

KGL. FINANSDEPT
Ink. d. 11 MRS 1949

Dnr I 1502.

1948

Ink. t. Riksräkenskapsverket
den 29 DEC. 1948
Dnr 9985

Till KONUNGEN.

Ink. till Jordbruks-Dept
d. 29 MRS 1949

Exp. / Ambetsutövare
till Byggnadsstyrelsen.
A. K. H.

1 APR. 1949

und. anm. i visdel.

Ärendet överlämnas till Finansdepartementet för avgörande i övertäande del.

KUNGL. MAJ:TS vilja är, att

rikspolisstyrelsen

inkommer med utlåtande i detta ärende.

Stockholm den 28 december 1948.

På nådig befallning:

Henrik Klackenberg

(Henrik Klackenberg)

und. anm. 22 APR 1949

Den 11 juli 1947 uppdrog Eders Kungl. Maj:t åt byggnadsstyrelsen att utarbeta dels fullständig plan för restaurering av Bogesunds slott, dels ock plan till framtida disposition

Dispositionshypotek

från Kommunstyrelsen

Byggnadsstyrelsen, angående restaurering av Bogesunds slott.

II 122

850.

5842

7725/48

21

av slottsbyggnaden. Till åttlydnad härav får byggnadsstyrelsen anföra följande.

Styrelsen har tidigare samrått med riksantikvarien rörande principerna för en restaurering av slottet. Tvekan kunde nämligen råda, huruvida en sådan borde avse att återställa slottsbyggnaden till dess ursprungliga utseende genom rivande av vissa under 1800-talet tillkomna byggnadspartier eller om dessa borde bibehållas och slottets restaurering avse att på ett tekniskt betryggande sätt bevara slottet sådant det tedde sig efter 1860-talets genomgripande ombyggnad.

Rörande slottets ursprungliga utseende har man, förutom vad som kan utläsas ur dess bevarade delar, kännedom därom endast genom en avbildning i Suecia Antiqua, som emellertid är ganska summarisk och dessutom möjligen icke återgiver exteriören sådan den verkligen tedde sig, utan visar en avsedd men icke till alla delar genomförd utsmyckning. Ett återgående till 1600-talsslottets typ skulle alltså i väsentliga delar bliva en nykomposition i 1600-talets stilriktning, ett restaureringsförfarande, som föga överensstämmer med nuvarande uppfattning om handhavande av kulturminnesvård. Därtill kommer att ett rivande av de omkring 1860 uppförda hörntornen skulle minska byggnadens volym i så hög grad, att slottets nuvarande verkan i landskapsbilden till stor del komme att förtagas. Riksantikvarieämbetet har i utlåtande den 7 januari 1947 anfört följande:

"Bogesunds slott har efter sin ombyggnad på 1860-talet erhållit ett utomordentligt karakteristiskt utseende av stor verkan i landskapet. Den arkitekturriktning, som slottet efter denna sin ombyggnad representerar, är hos oss tämligen sällsynt då det gäller profanus. Det jämte Bogesund mest kända exemplet torde vara Stora Sundby i Södermanland, utformat efter ritningar av den engelska arkitekten J.F. Robinsson på 1830-40-talen. Bogesund måste därför tillmätas ett mycket stort värde som minnesmärke, ej blott

1

genom sina delvis sällsynt väl bevarade inredningsdetaljer, utan även med hänsyn till den yttre arkitektoniska gestaltning slottet erhöll under 1800-talet. Riksantikvarieämbetet anser därför, att avgörande kulturhistoriska skäl tala för att Bogesunds slott bör bibehållas helt i det skick som det erhöll efter ombyggnaden på 1860-talet."

Byggnadsstyrelsen ansluter sig i huvudsak till denna uppfattning och anser att planen för slottets restaurering bör uppgöras med bibehållande av dess nuvarande yttre utseende såsom utgångspunkt.

Vid övervägandet av den användning slottet möjligen kan erhålla för framtiden bör beaktas, att sådan förändring av byggnaden eller sådan inredning och utrustning, att dess kulturhistoriska värde blir lidande eller undanskymmes, icke bör förekomma. Att med fasthållande av detta önskemål inom slottet bereda lämpliga eller ens användbara lokaler för någon modern verksamhet av typen folkhögskola eller liknande social institution torde vara uteslutet.

Det kunde möjligen ifrågasättas om icke inom detta slott, som av en svensk storman under 1600-talet uppbyggdes i den tidens kärva stil, under 1700-talet erhöll tillskott av gustaviansk inredningsarkitektur och under 1800-talet omdanades till ett karakteristiskt uttryck för epokens romantiskt betonade arkitekturform borde skapas ett museum, som avsåg att belysa kulturutvecklingen från 1600-talet till 1800-talets slut. Enligt byggnadsstyrelsen vore det emellertid mer tilltalande, om slottet kunde erhålla en användning som samtidigt med tillvaratagande av dess kulturhistoriska värden gjorde det möjligt att fylla något aktuellt lokalbehov.

Att finna någon användning, som lämnar skälig avkastning å byggnadens värde torde vara helt uteslutet. Det av Bogesunds utredningen den 13 juni 1947 framförda förslaget att dels använda slottet för kongresser och sammankomster och dels med tillhörande parkområde utnyttja detsamma såsom rastställe samt för fritidsändamål, synes, så vitt för närvarande kan bedömas,

25
vara den enda användning som kan föreslås därest det ej skall stå för enbart musealt bruk. Vid sådan användning finge museala synpunkter för övrigt icke helt förbises, då slottet under de tider, då kongress- eller kursverksamhet icke påginge, givetvis borde hållas tillgängligt för besökande allmänhet.

Vissa betingelser för slottets utnyttjande såsom kongressbyggnad synas föreligga. Dess belägenhet i en naturskön trakt nära huvudstaden förefaller kunna göra det lämpat för sådant ändamål.

Byggnadsstyrelsen har låtit undersöka möjligheterna att anpassa slottet för sådan användning. Av det sålunda av arkitekt Fant utarbetade, här bilagda förslaget, vilket omfattar sex ritningar jämte beskrivning, framgår att erforderliga sammanträdes- och kommittérum för kongresser med upp till omkring 200 deltagare kunna anordnas, varjämte en restaurant omfattande såväl köks- och serveringslokaler som rikligt tilltagna sällskapsrum kan erhållas. Inom slottet kan vidare inrymmas, utom för driften behövliga personalrum, rum för omkring 30 liggande gäster, varför under de tider, då kongress- eller kursverksamhet icke pågår, en pensionatrörelse skulle kunna bedrivas. En sådan rörelse kan visserligen icke beräknas lämna förräntning av det kapital, som måste investeras för slottets iståndsättande, men inkomsterna därav kunde möjligen täcka de med byggnadens löpande underhåll och uppvärmning vintertid förbundna kostnaderna.

Förslaget har ur antikvarisk synpunkt godtagits av riksantikvarien. Byggnadsstyrelsen anser visserligen att det icke är så genomarbetat, att det i oförändrat skick kan läggas till grund för arbetets utförande, men då styrelsen icke för närvarande vill förorda något mer omfattande restaureringsföretag finner styrelsen det kunna tjäna såsom grundval för bedömning av frågan om slottets användbarhet för det ifrågasatta ändamålet och för beräkning av kostnaderna för en fullständig restaurering.

Kostnaderna för ett iståndsättande av slottet bliva på grund av det förfall, vari det för närvarande befinner sig, samt byggnadens storlek (volymen utgör omkring 11.500 m³) mycket höga. Fullständigt iordningställande av slottet för kongress- och hotellverksamhet har beräknats draga en kostnad av 1.450.000 kronor. Utgår man från att slottet icke skall tjäna något praktiskt ändamål utan endast återställas till det yttre och inre på ett tekniskt och kulturhistoriskt tillfredsställande sätt, bliva kostnadsminskningarna dock icke så avsevärda som måhända kunde förmodas. Arbetenas och kostnadernas minskade omfattning ligger nämligen huvudsakligen däri att sanitäranläggningarna kunna i det närmaste uteslutas och värmeledningsanläggningen avsevärt beskäras. Den besparing, som därvid kan vinnas, kan beräknas till omkring 200.000 kronor, varigenom medelsbehovet sänkes till 1.250.000 kronor.

Kostnaderna för en fullständig restaurering bliva således under alla förhållanden så höga, att det under nu rådande förhållanden synes uteslutet att arbetena därmed skulle kunna omedelbart igångsättas och bedrivas i ett sammanhang. Byggnaden är emellertid så förfallen, att åtgärder omedelbart måste vidtagas för att skydda den från ytterligare, svårare förstörelse. Sådana åtgärder böra givetvis inordnas såsom ett förelid i slottets fullständiga iståndsättande och omfatta ontäckning av yttertaket jämte utbyte av en del virke i takstolskonstruktionen, vilket synes vara angripet av trägnagande insekter. Kostnaderna härför hava beräknats till 25.000 kronor. Vidare måste tegelmurningen i fasaderna genomgå och ilagas. Kostnaderna för dessa lagningsarbeten äro ytterst svåra att bestämt beräkna, men synes böra uppskattas till omkring 15.000 kronor. Fasadreparationer, omfattande nedknackning av lös puts och skadat listverk samt omutning i erforderlig utsträckning måste vidtagas och kostnaderna härför beräknas bliva 15.000 kronor. I samband med denna fasadreparation bör utbyte av fönstersnickerier verkställas, vilket kostnadsberäknats till 20.000 kronor. Sammanlagda kostnaderna för dessa omedelbart

27
och oundgängligt erforderliga åtgärder utgöra 25.000 + 15.000 + 15.000 + 20.000 = 75.000 kronor.

För bestridande av dessa kostnader finnes en besparing å omkring 30.000 kronor på det belopp å 50.000 kronor, som domänstyrelsen den 27 september 1946 bemyndigades att tills vidare förskottera från statens domäners fond för vidtagande av erforderliga skyddsåtgärder. Kommer slottet, vilket synes vara det lämpligaste, att upptagas såsom byggnadsminnesmärke under slottsbyggnadernas delfond av statens allmänna fastighetsfond samt ställas under byggnadsstyrelsens vård och förvaltning, torde den återstående delen av kostnaderna kunna bestridas av delfondens underhållsmedel eventuellt genom att uppdelas på två budgetår. Jämväl vissa invändiga arbeten, såsom förstärkning av bjälklag m.m., vilka måste utföras för att man, utan risker för olyckshändelser, må kunna låta besökande allmänhet bese slottet, men som icke direkt påkallas av hänsyn till slottets skyddande mot ytterligare förstörelse, torde fortsättningsvis kunna utföras med anlitanande av nämnda underhållsmedel i avvaktan på den tidpunkt, då fullständig restaurering kan äga rum.

Vid ett överförande av Bogesund till slottsfonden måste givetvis denna fonds underhållsmedel ökas med ett belopp, motsvarande de årliga kostnaderna för underhåll och vård av slottet och till detta hörande markområde vilket senare torde böra omfatta den gamla parken samt den öppna terrängen framför slottet. Denna årskostnad måste under de första åren, intill dess att byggnadens tekniska brister blivit avhjälpta, bliva förhållandevis hög och beräknas till omkring 30.000 kronor. Sedermera torde för normalt underhåll ett lägre belopp kunna bli tillfyllest.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer byggnadsstyrelsen

1) att Bogesunds slott jämte lämpligt avpassat markområde måtte upptagas under slottsbyggnadernas delfond av statens allmänna fastighetsfond och ställas under byggnadsstyrelsens förvaltning.

2) - att såsom princip för slottets restaurering måtte föreskrivas att det skall bevaras i den form det erhöi genom ombyggnaden på 1860-talet samt

Utsat

3) att styrelsen måtte bemyndigas att med anlitande av besparing av för ändamålet anvisade medel ur statens domäners fond omedelbart vidtaga ovan angivna reparationsarbeten å slottsbyggnaden. Stockholm den 14 december 1948.

Underdånigst

Henning Leo
(Henning Leo)

David Dahl
(David Dahl)

H. Öhman
(H. Öhman)

Underdånigt utlåtande.

Riksräkenskapsverket tillstyrker, att Bogesunds slott jämte erforderligt markområde ställes under byggnadsstyrelsens vård och förvaltning samt såsom byggnadsminnesmärke redovisas å slottsbyggnadernas delfond av allmänna fastighetsfonden. Förslag till de i anledning härav erforderliga bokföringsåtgärderna, vilka lämpligen synas böra verkställas i räkenskaperna för nu löpande budgetår, torde böra framläggas av byggnadsstyrelsen och domänstyrelsen.

Såsom byggnadsstyrelsen framhållit, har Kungl. Maj:t genom beslut den 27 september 1946 bemyndigat domänstyrelsen att för bestridande av kostnader för underhållsarbeten å Bogesunds slott tills vidare förskottera ett belopp av högst 50.000 kronor från statens domäners fond. Riksräkenskapsverket har intet att erinra mot att byggnadsstyrelsen bemyndi-

gas att med anlitande av ej i anspråk taget belopp av sålunda
anvisade medel yidtaga i remitterade framställningen givna
reparationsarbeten å slottsbyggnaden. Sedan slottet överförts
till allmänna fastighetsfonden, bör domänstyrelsen av medel,
som anvisas för ändamålet å fastighetsfondens stat under den
för slottsbyggnadernas delfond avsedda posten för reparations-
och underhållskostnader m.m., erhålla ersättning för alla från
domänfonden förskjutna kostnader för reparations- och under-
hållsarbeten å slottet. De erforderliga medlen torde böra an-
visas å fastighetsfondens stat för budgetåret 1950/51. Stock-
holm den 28 februari 1949.

Underdånigst

Bernt Nevrell
Bernt Nevrell

Anders Faxelius
Anders Faxelius